

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 5Co/120/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7221208211
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 09. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Slávka Zborovjanová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:7221208211.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Slávky Zborovjanovej a členiek senátu JUDr. Zuzany Stolárovej a JUDr. Alžbety Beňákovéj, v právnej veci žalobcu A. B., nar. X.XX.XXXX, C., D. XX, zast. advokátom JUDr. Jánom Klučkom, Ku potoku 4, Košice, proti žalovanej Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, Bratislava, Pribinova 2, o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práva žalovaného podľa práva Európskej únie Slovenskou republikou, o odvolaní žalovanej proti rozsudku 20C/36/2021-137 z 20.8.2024, Mestského súdu Košice

rozhodol:

- Potvrďuje rozsudok vo výrokoch I. a III.
- Žalobcovi priznáva proti žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1.Súd prvej inštancie (ďalej len súd) odvolaním napadnutým rozsudkom rozhodol, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi sumu 2 500 eur do 3 dní po právoplatnosti rozsudku (prvý výrok), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2.1.V odôvodnení rozsudku súd uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal zaviazania žalovanej na zaplatenie sumy 5 000 eur (správne 20 000 eur, pozn. odv. súdu) ako nárok na náhradu škody spôsobenej žalovanou v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. Týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka Hasičského zboru SR sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných smien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t. j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Žalobca poukázal na súdne rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci C 429/09, G.Fuß a C - 437/05 J. Vorel a ustálil, že podľa týchto rozhodnutí je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a má mu byť k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže preto závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi rozsudok ECD C-14/04, Dellas, bod 48, 58). Napriek tomu, že príloha č. 4 k Zákonu o Hasičskom a záchrannom zbere uvádza, že do jeho znenia bola prebratá uvedená Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88-ES zo 4.11.2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, znenie jeho prísl. ustanovení túto skutočnosť nepotvrďuje. Žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom zbere nepotvrďuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva. Zákon o hasičskom zbere ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zák. práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD. Zákoník práce sa však na právnu kvalifikáciu pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Zákon

o hasičskom zbore nepovažuje služobnú pohotovosť hasičov za súčasť ich týždenného pracovného času, v dôsledku čoho dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu. Táto skutočnosť vyplýva z listín o týždennej dochádzke. K otázke náhrady škody uviedol, že praktické uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej porušením unijného práva fyzickej osoby ako aj spôsob jej výpočtu samotná Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody. Podľa judikatúry ESD týkajúcej sa priamo škôd vznikajúcim hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej prac. doby podľa Smernice 2003/88 ES pod škodou treba rozumieť: „škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal nárok ak by bol max. týždenný prac. čas upravený čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES rešpektovaný,“ (bod 59 rozsudku ESD vo veci C-429/09 G.Fuß).

2.2. Žalovaná sa vyjadrila písomne tak, že žiadala žalobu v celom rozsahu zamietnuť, nárok žalobcu neuznávala. Namietala nedostatok pasívnej vecnej legitímácie, ktorú videla v tom, že žalobu pre nestransponovanie smernice môže podať 1/ Európska Komisia priamo na ESD, 2/ fyzická/právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t. j, došlo k porušeniu poškodenia jej práv a to na vnútroštátny súd členského štátu EÚ. Žalobca však nežaloval zamestnávateľa, ale štát v mene ktorého koná ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného a teda jeho pasívnej vecnej legitímácie. Žalovaná tvrdí, že žalobca mal na skutočnosť, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad smernicou povolený limit, upozorniť nadriadeného v súlade s § 69 ods.4 zák. č. 315/2001 Z. z. a žiadať, aby mu pohotovosť nebola určovaná z dôvodu, ktoré uvádza v žalobe. Žalovaná uviedla, že tvrdenie žalobcu ohľadne nesprávnej transpozície Smernice 2003/88/ES do zák. č. 315/2001 Z. z., nie je opodstatnené. Uviedla, že právne predpisy SR transponovali čl. 6 Smernice 2003/88/ES správne, ktorý záver vyvodil z analýzy čl. 6, čl. 16 písm. b/, čl. 17 ods. 3 Smernice 2003/88/ES. Podľa Smernice 2003/88/ES priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní nesmie prekročiť 48 hodín vrátane nadčasov, pričom týždenný pracovný čas pre každého zamestnanca musí byť ustanovený zákonom, správnym opatrením alebo kolektívnou zmluvou. Čl. 17 ods. 3 Smernice 2003/88/ES poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatnenia výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie prípadne na 6 mesiacov alebo, ak je to uvedené v kolektívnej zmluve, tak na celých 12 mesiacov. Zák. č. 315/2001 Z. z. upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne v zmysle § 85 cit. zák. Podľa § 91 ods. 3 zák. č. 315/2001 Z. z. možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Služobný čas hasičov môže byť rozvrhnutý aj nerovnomerne, avšak dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch nesmie byť vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni podľa § 86 ods. 2 zák. č. 315/2001 Z. z. V zmysle platnej kolektívnej zmluvy hasiči vykonávajúci štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom majú výkon štátnej služby v rámci 12 - hodinového riadneho služobného času alebo služobný čas rozvrhnutý na 16,5 hodín vykonávania štátnej služby a čas služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby v trvaní 7,5 hodín v jednej 24 - hodinovej smene v zmysle čl. 8 ods. 1 Kolektívnej zmluvy pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru. Čo sa týka referenčného obdobia, tak nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov podľa § 86 ods. 2 zák. č. 315/2001 Z. z. Uvedené referenčné obdobie neodporuje tomu, aby bolo dodržané zákonné ustanovenie 40 hodín priemerného týždenného služobného času v súlade s rozvrhnutými službami. Žalovaná má za to, že vnútroštátne právo aj napriek tomu, že neupravuje explicitne maximálny priemerný týždenný služobný čas konkrétnym počtom hodín, ako je tomu v Smernici 2003/88/ES, zák. č. 315/2001 Z. z. a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, počas ktorého vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Má preto za to, že žalobcovi sa nepodarilo preukázať, že by štát neprebral Smernicu 2003/88/ES do zákona správne. K náhrade škody žalovaná zdôraznila, že musia byť kumulatívne splnené 3 podmienky, ktoré sú definované nasledovne: 1/ cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva, 2/ porušenie je dostatočne závažné, 3/ medzi porušením a škodou existuje príčinná súvislosť. Žalobca neosvedčil vznik nároku na náhradu škody žiadnym spôsobom. Žalobca nejasným spôsobom stanovil škodu, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy bol odmenený. Žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú mimochodom bol podľa platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Podľa platnej legislatívy žalobca je povinný v služobnej pohotovosti byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce. Pokiaľ nie je zásah, môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok zamestnanca) žalobcu. V služobnej

pohotovosti sa preto nevyžaduje aktívna činnosť žalobcu, nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy. Nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu mu zamestnávateľ vypláca dohodnutú odmenu. Žalobca je zaradený v zmenovej službe a začiatok výkonu služby na úseku požiarnej ochrany je od 7.00 hod. do 7.00 hod. nasledujúceho dňa. Príslušníci, zaradení na úseku požiarnej ochrany, vykonávajú služobné činnosti nerovnomerne v 24 hodinových cykloch, pričom ide o výkon služobných činností a na výkon služby nadväzuje bezprostredne služobná pohotovosť. Počas tejto pohotovosti sú fyzicky prítomní v mieste výkonu štátnej služby, ale tento čas je určený na oddych a odpočinok. V prípade prerušenia pohotovosti, nutný zásah, aplikuje sa § 91 ods.1 zák. č. 315/2001 Z. z. Tvrdenie žalobcu, že jeho priemerný týždenný služobný čas v rámci jednotlivých referenčných období je vyšší ako 48 hodín/týždeň, by mohlo platiť, len ak by nikdy nevyužil možnosť dovolenky, dodatkovkej dovolenky, rekondičných pobytov, voľna, vyplývajúceho z kolektívnych zmlúv, náhradného voľna za štátnu službu nadčas, za štátnu službu vo sviatok a všetkých iných neprítomností. Žalovaná uviedla, že referenčné obdobia júl - december 2017 a júl - december 2021 je potrebné posudzovať z hľadiska toho, či došlo k porušeniu práv žalobcu v celku. Žalovaná tiež uviedla, že žalobca si uplatňuje domnelé nároky, ktoré mali vzniknúť z porušenia jeho práv, vyplývajúcich z práva Európskej únie v časovom období od novembra 2017 do augusta 2021 a keďže sa jedná o osobné právo majetkovej povahy, podlieha režimu premlčania v trojročnej premlčacej lehote, vyplývajúcej z § 101 OZ a preto navrhuje zväziť podanie námietky premlčania na všetky nároky. Žalovaná uviedla, že určenie prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je síce na zvážení súdu, ale výšku, ktorú si uplatňuje žalobca 10 000 eur, považuje za neprimeranú a neadekvátnu a to porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov. Poukázal na § 13 ods.1,2 OZ a zastával stanovisko, že existencia závažnej ujmy sa musí riadne a konkrétne preukázať. Dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu.

2.3.Okresný súd Košice II rozhodol rozsudok z 26.4.2022 tak, že uložil žalovanej zaplatiť sumu 5 000 eur (správne 20 000 eur, pozn. odv. súdu) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a priznal mu proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, t. j. žalobe v celom rozsahu vyhovel.

2.4.V dôsledku odvolania žalovaného Krajský súd v Košiciach uznesením z 8.11.2023 (správne 5Co/7/2023 – 101 z 9.1.2024) uvedený rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

2.5.Súd vo veci nanovo rozhodol v intenciách zrušujúceho uznesenia krajského súdu. Vzhľadom na to, že odvolacím súdom neboli vytýkané právne závery súdu prvej inštancie ohľadne právomoci súdu na konanie ohľadne právnej aplikácie zodpovednosti členských štátov za porušenie práva únie a konštatovanie zásahu a vznik ujmy u žalobcu súd sa touto právnou otázkou nezaoberal. Súd sa zaoberal iba otázkou výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

2.6.Konštatoval, že bolo preukázané, že právo na odpočinok u žalobcu bolo porušované v dlhšom období (resp. táto skutočnosť je súdu z jeho rozhodovacej činnosti známa). Súd pracovnú pozíciu žalobcu považuje za vysoko zodpovednú, rizikovú, fyzicky, aj psychicky náročnú. Pri stanovení náhrady za zásah žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromný a rodinný život, súd prihliadol na kritériá, uvedené v bode 95. rozsudku Fuß a na závažnosť ujmy, ktorá mu takýmto zásahom vznikla, na následky takýmto zásahom vyvolané, t. j. okolnosti zásahu a s prihliadnutím na rozhodovaciu prax okresných a krajských súdov (na ktoré rozhodnutia poukázal) žalobcovi priznal náhradu vo výške 2 500 eur a vo zvyšku ako nedôvodnú žalobu zamietol.

3.1.Rozsudok v zákonnej lehote napadla odvolaním žalovaná z dôvodov podľa § 365 ods.1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP a navrhla zmeniť napadnutý rozsudok tak, že súd žalobcu v celom rozsahu zamietne a prizná jej nárok na náhradu trov celého konania.

3.2.V úvode odvolania žalovaná namietala, že odôvodnenie súdu nekorešponduje so žalobou, prvým rozsudkom ani uznesením krajského súdu.

3.3.Žalovaná svoje odvolanie zamerala na dve otázky a to

a) k nepreukázanej nemajetkovej ujme

b) k výške nemajetkovej ujmy.

3.4.Okrem toho mala za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. V tejto súvislosti zdôraznila, že každý jeden prípad je potrebné posudzovať individuálne.

3.5.Žalobca nepreukázal

- zásah do súkromného a rodinného života, či oprávnený zásah, ktorý by sa odrazil v medziľudských vzťahoch, zdraví v príčinnej súvislosti s výkonom povolania,

- nepreukázal existenciu závažnej ujmy, intenzitu a trvanie zásahu a celkový dopad a dôsledky (poukázala na rozsudok KS v Trnave),

- nepreukázal, že bola znížená jeho dôstojnosť resp. vážnosť v spoločnosti.

3.6.Namietla, že súd nezohľadnil žalobcom tvrdené skutočnosti a tomu zodpovedajúce námietky žalovanej.

3.7.Skutočnosť, že žalobca nemôže venovať toľko času rodine, priateľom a/alebo voľnočasovým aktivitám nie je argumentom utrpenej ujmy a neexistuje priama a bezprostredná príčinná súvislosť.

3.8.Poukázala na skutočnosť, že predtým ako žalobca nastúpil do Hasičského a záchranného zboru musel sa oboznámiť s náplňou práce a tým, že bude mať nerovnomerne rozvrhnutý pracovný čas.

3.9.K výške nemajetkovej ujmy žalovaná uviedla, že bolo povinnosťou súdu aj v tomto smere svoje rozhodnutie riadne odôvodniť.

4.Žalobca sa k odvolaniu žalovanej nevyjadril.

5.Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (ďalej len odvolací súd) podľa § 34 CSP prejednal odvolanie žalobcu voči napadnutému rozsudku ako podané včas, oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 385 ods.1 CSP, v rozsahu vyplývajúcom z § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP) dospel k záveru, že odvolaniu žalovanej nie je možné vyhovieť.

6.1.Predmetom odvolacieho prieskumu nebol výrok, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, pretože proti tomuto výroku rozsudku žalobca ako oprávnená osoba odvolanie nepodal a rozsudok nadobudol v tomto výroku právoplatnosť.

6.2.Predmetom odvolacieho konania bol iba vyhovujúci výrok o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 2.500 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a súvisiaci výrok o náhrade trov konania.

7.1.Žalovaná v odvolaní uplatnila odvolacie dôvody podľa § 365 ods.1 písm. d), f) a h) CSP, t.j. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/).

7.2.Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

7.3.Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 191 a § 192 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie, zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a nebolo zistené žiadne porušenie procesných práv ani iná vada konania, ktoré by mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok v napadnutom rozsahu ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil.

8.Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody rozsudku v napadnutej časti, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP).

9.Žalovaná v odvolaní prevažne argumentuje skutočnosťami, ktoré uvádzala už v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorými sa súd náležite a správne vysporiadal pri rozhodovaní daného sporu, preto jej odvolacie námietky nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku a neumožňujú prijať iné závery.

10.Odvolací súd sa stotožňuje so správnym záverom súdu prvej inštancie o splnení všetkých predpokladov pre vznik zodpovednosti žalovanej za škodu, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku porušenia práva Európskej únie, keď čl. 6 písm. b) Smernice bol nesprávne prebratý do zákona 315/2001 Z.z., v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré právo mu vyplýva priamo zo Smernice. Porušením práva Európskej únie došlo k zásahu do osobnostnej sféry žalobcu - konkrétne do jeho práva na odpočinok a na súkromie a rodinný život, keď bol ukrátený o čas odpočinku a psychickej a fyzickej regenerácie a o čas, ktorý by mohol tráviť s rodinou a budovaním priateľských a obdobných vzťahov, pričom išlo o zásah trvajúci niekoľko rokov, ktorý sa nepodarilo vyriešiť ani komunikáciou so zamestnávateľom. Vzhľadom na následky tohto zásahu v jeho osobnom i súkromnom živote súd považoval za primeranú nemajetkovú ujmu v rozsahu 2.500,- eur, ktorú aj odvolací súd považuje za primeranú charakteru zásahu a jeho následkom z dôvodov, ako sú uvedené v odôvodnení napadnutého rozsudku.

11.Súd svoje úvahy, ako dospel k vyššie uvedeným záverom, uviedol v odôvodnení napadnutého rozsudku s poukazom na zistený skutkový stav, právne predpisy a judikatúru SD EÚ, ktoré aplikoval,

tieto úvahy sú správne, niet v nich žiadnych logických rozporov a odvolací súd sa s nimi v plnom rozsahu stotožňuje a na tomto mieste ich neopakuje.

12. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a k odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza nasledovné:

13.1. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SD EÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, a ide o prípady porušenia práva EÚ členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc, aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu úniómu právu, vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom EÚ a na prijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom EÚ. Objektívna zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SD EÚ nastáva, pokiaľ sú kumulatívne splnené jej tri predpoklady: a) porušenie úniovej normy, b) porušenie úniového práva je dostatočne závažné, c) medzi porušením úniového práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť.

13.2. Naplnením všetkých vymenovaných predpokladov zodpovednosti členského štátu za vzniknutú škodu vzniká poškodenej fyzickej alebo právnickej osobe nárok na náhradu škody, o ktorej rozhoduje vnútroštátny súd.

14. Podmienky uplatnenia nároku na náhradu škody v danom prípade sú dané v zmysle judikatúry Európskeho súdneho dvora (rozsudok sp. zn. C - 429/09), podľa ktorého poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky a to 1. že cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné, 2. existencia škody a 3. priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodným jednotlivcom.

15.1. Vo vzťahu k naplneniu prvej podmienky je možné konštatovať, že táto je v prejednávacom prípade splnená, pretože Čl. 6 písm. b) Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré súčasne nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré na strane druhej priznáva jednotlivcom právo, ktorého sa môžu dovoliavať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. Podmienka dostatočne závažného porušenia práva Únie zahŕňa v sebe zjavné a závažné prekročenie hraníc voľnej úvahy členským štátom, v ktorej súvislosti má byť zohľadnený predovšetkým stupeň jasnosti a presnosti porušenej právnej normy, ako aj rozsah miery voľnej úvahy, ktorý porušená norma ponecháva vnútroštátnym orgánom. V každom prípade je porušenie práva Únie dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdného dvora v danej oblasti. Pokiaľ žalobca odpracoval v rozhodnom období nad povolený limit práva EÚ, uvedené je v zjavnom rozpore s právom Únie určujúcim týždenný limit služobnej povinnosti, preto nemožno mať pochybnosti o dostatočne závažnom porušení práva Únie.

15.2. Vo vzťahu k splneniu podmienky existencie škody odvolací súd uvádza, že z európskej judikatúry vyplýva, že náhrada škôd spôsobených jednotlivcom porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu ich práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež, aby definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.

16. Žalovaná sa neopodstatnene v súvislosti so vznikom tvrdenej škody bránila tým, že žalobca nepreukázal, že vyvinul akúkoľvek snahu na to, aby škode, resp. ujme predišiel. Odvolací súd vychádza jednak z priameho nároku každej dotknutej osoby domáhať sa voči členskému štátu náhrady škody a jednak z povinnosti každého členského štátu zabezpečiť dodržiavanie práva Únie. Uvedené namietanie by v praxi znamenalo prenášanie aktivity na jednotlivca, ktorému bola v dôsledku porušenia povinnosti členského štátu spôsobená škoda. Aj z judikatúry Súdného dvora vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Aj vzhľadom na postavenie žalobcu ako slabšej strany vo vzťahu ku svojmu služobnému úradu, by podľa odvolacieho súdu takáto aktivita navyše bola zrejme kontraproduktívna.

17. K odvolacím námietkam vo vzťahu k aplikácii § 13 OZ pri rozhodovaní v danej veci odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie dôsledne posudzoval splnenie podmienok vzniku zodpovednosti štátu

za škodu spôsobenú porušením práva EÚ a na základe vykonaného dokazovania dospel k správne mu záveru o naplnení predpokladov zodpovednosti štátu vo vzťahu k žalobcovi, pričom v súvislosti s uplatneným nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy súd správne tento posúdil podľa zásad upravených v § 11 a nasl. OZ.

18.1. Podľa § 11 OZ fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

18.2. V zmysle § 13 OZ fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

19.1. V posudzovanej veci vznikla žalobcovi nemajetková ujma, ktorú je možné posúdiť podľa zásad upravených v § 11 a nasl. OZ, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú osobné práva občana, ktoré ovplyvňujú rozvoj jeho osobnosti a sú s ním úzko späté. Jedná sa o nehmotné hodnoty ľudskej osobnosti v jej fyzickej (telesnej), ako aj psychicko - morálno - sociálnej integrite. Funkciou práva na ochranu osobnosti je zabezpečenie dôstojnej existencie a slobodného rozvoja osobnosti fyzickej osoby.

19.2. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaná, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca.

19.3. Žalovaná zdôraznila, že každý jeden prípad je potrebné posudzovať individuálne. Odvolací súd nespochybňuje túto námietku žalovanej. Rovnako, ale je potrebné si uvedomiť, že zásah do chránených práv došlo rovnakým spôsobom u tých zamestnancov – príslušníkov Hasičského zboru SR, u ktorých súhrn „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračoval 48 hodín a teda u nich došlo k porušeniu práva na súkromný a rodinný život, právo na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, porušeniu práva na primeranú dobu odpočinku. Individuálnosť by sa mala prejavovať zvýšenou intenzitou takého to zásahu, čo by sa zohľadnilo na výške priznanej náhrady. Navyše žalovaná v konaní nepreukázala, že práve u žalobcu nenastal zásah do jeho chránených, vyššie uvedených práv.

20.1. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je, o.i., právo na súkromný a rodinný život, ako aj právo na ochranu zdravia. Odvolací súd odkazuje na závery súdu prvej inštancie o vzniku nemajetkovej ujmy u žalobcu, ktorej podstatou je skutočnosť, že tento namiesto času, ktorý mohol tráviť s rodinou, prípadne inak ako v zamestnaní, tento čas trávil práve v zamestnaní.

20.2. Je potrebné dodať, že žalobca má aj právo na ochranu zdravia podľa Čl. 40 Ústavy SR, že uvedený článok zaväzuje štát zabezpečiť jeho realizáciu predovšetkým prostredníctvom právnej úpravy materiálnych a inštitucionálnych predpokladov nevyhnutných na jeho efektívny výkon. V pracovnoprávnej oblasti je právo na ochranu zdravia zabezpečované predovšetkým zavádzaním opatrení na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov, vrátane úpravy pracovných podmienok, medzi ktoré patrí aj organizácia pracovného času a odpočinku. Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky (článok 24 Všeobecnej Deklarácie ľudských práv). Z úvodných ust. Smernice Rady 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, ako aj Smernice Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, vyplýva, že normotvorca vychádzal z faktu, že je ešte stále príliš vysoký výskyt pracovných úrazov a chorôb z povolania a musia sa preto bezodkladne zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, pričom tento cieľ by sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem „odpočinok“ sa musí vyjadriť v jednotkách času, t.j. v dňoch, hodinách, resp. ich častiach. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je potrebné tiež zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času. „Primeraný odpočinok“ znamená, že pracovníci mali pravidelný čas odpočinku, trvanie ktorého je vyjadrené v jednotkách času a ktorý je dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo,

že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie.

21. Vychádzajúc aj z vyššie uvedených skutočností, je potrebné sa stotožniť so záverom súdu, že žalobcovi nepochybne vznikla nemajetková ujma. Uvedená ujma u žalobcu spočíva v porušení jeho základného osobnostného práva - práva na súkromný a rodinný život, právo na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, spočívajúca predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku. Nemožno sa stotožniť s argumentáciou žalovaného, že nebola splnená podmienka pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods.2 OZ, že v zmysle uvedeného ustanovenia je možné žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadostučinenie podľa ods.1 § 13 a že neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti.

22.1. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia) a jeho okolnosti, nemožno podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti vymenované v § 13 ods. 1 a 2 OZ sú uvedené príkladom, teda právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany, a ktoré z týchto právnych prostriedkov dotknutá osoba použije, závisí predovšetkým na jej vôli, ktorá bude ovplyvnená povahou a intenzitou neoprávneného zásahu. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie, pričom týmto zadostučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa odseku 1 nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, t.j., že žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času, resp. prijala vnútroštátnu právnu úpravu v zmysle zák. č. 315/2001 Z.z. o hasičskom a záchrannom zbere, ktorý umožňuje zamestnávateľovi, resp. služobnému úradu rozvrhnúť príslušníkovi zboru služobný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu, stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice, neprichádza do úvahy morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie difamujúcich výrokov a pod. Uvedené prostriedky nápravy podľa § 13 ods.1 OZ za takýchto okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takomto prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadostučinenie.

22.2. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice o rozvrhovaní pracovného času žalobcu došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry SD EÚ za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadostučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vznikutej ujmy. Peňažná náhrada by mala byť taká vysoká, aby mohla splniť úlohu odškodňovacia, nielen symbolickú, na druhej strane však nemôže byť táto náhrada ani neprimerane vysoká. Pokiaľ súd prvej inštancie rozsah peňažnej náhrady vo výške 2.000 Eur odvodil od charakteru zásahu a jeho trvania a následku, ktorý ním vznikol, nemožno týmto jeho úvahám vytknúť žiadne nedostatky. Vo svojom rozhodnutí poukázal na iné rozhodnutia iných všeobecných súdov v konaniach o náhradu škody začatých žalobcami ako príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru proti žalovanému z totožných dôvodov, ktoré riešili námietky žalovaného predložené žalovaným aj v tomto konaní. Aj v týchto iných sporoch bola žalobcom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu nesprávnej transpozície Smernice umožňujúcej vyžadovať od príslušníkov Hasičského a záchranného zboru výkon štátnej služby nad smernicou stanovený maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín, a všetky námietky žalovaného boli posúdené ako nedôvodné.

22.3. Súdna prax pri posudzovaní nároku na náhradu škody vychádza z § 11 až § 13 OZ a po zistení zásahu do osobnostnej sféry žalobcov porušením práva EÚ súdy použijú § 11 až § 13 OZ pre stanovenie rozsahu a spôsobu náhrady ako nemajetkovej ujmy v peniazoch. Vychádzajú pritom aj z kritérií na stanovenie výšky takejto náhrady analogicky ako v prípadoch ochrany osobnosti. Prihliadajú teda na závažnosť ujmy, ktorá zásahom do práva žalobcov na odpočinok, súkromie a rodinný život vznikla, na následky takýmto zásahom vyvolané, na okolnosti zásahu a pri svojej úvahe vychádzajú tiež z náhrady nemajetkovej ujmy, priznanej všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú § 13 OZ a

zohľadňujú právoplatne priznané náhrady nemajetkovej ujmy v iných rozhodnutiach Krajského súdu v Košiciach v skutkovo a právne obdobných sporoch.

22.4.Súd svoje rozhodnutie založil na právom predvídaných okolnostiach, prihliadajúc podľa povahy vecí k porovnateľným kritériám, a ním stanovený rozsah nemajetkovej ujmy spĺňa podmienku primeranosti. Rozhodnutie je konzistentné s výškou náhrad priznaných v obdobných súdnych sporoch (porovnaj napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2CoPr/3/2019, 11Co/162/2022 (2 500 eur), 5Co/64/2022, 6Co/129/2022 (2 500 eur), 9CoCsp/4/2020 (2 089,60 eur), 3Co/141/2022 (2 500 eur), ale aj KS v Banskej Bystrici 16Co/53/2022 (4 169,46 eur), 15Co/86/2022 (2 400 eur), 15Co/81/2021 (2 400 eur).

23.K námietke žalovanej, že odôvodnenie súdu nekorešponduje so žalobou, prvým rozsudkom ani uznesením krajského súdu, odvolací súd je toho názoru, že ide o chybu v písaní a to s prihliadnutím na väčší počet totožných sporov. Takou to chybou a pochybením nedošlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods.1 písm. b) CSP.

24.Vecne správne rozhodol súd prvej inštancie aj o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, keď priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania proti žalovanej v rozsahu 100 % vychádzajúc zo záveru, že pokiaľ ide o základ nároku, žalobca bol v celom rozsahu úspešný a stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy záviselo iba od úvahy súdu. Žalobca má tak nárok na plnú náhradu trov konania zo sumy náhrady nemajetkovej ujmy priznanej súdom (2.500 eur).

25.O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods.1 CSP v spojení s § 255 ods.1 a § 262 ods.1 CSP. Žalovaná bola v odvolacom konaní neúspešná, nemá preto nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Takýto nárok vznikol v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi, preto mu odvolací súd priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia v zmysle § 262 ods.2 CSP.

26.Pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté: 3 hlasy za (§ 393 ods. 2 druhá veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).